

Ի՞նչ է կադարձում ծավում

ՀԵՏԸՆԹՐԱԿԱՆ

Ծավը մարզի այն համայնքներից է, որ 2013թ. փետրվարի 18-ին «ոչ» ասաց Սերժ Սարգսյանին: Նման դիրքորոշում արտահայտելու համար համայնքը, ըստ Էռլիյան, ծանրակշիռ պատճառներ ուներ: Դրանցից մի քանիսը՝ ահավասիկ: 50 ընտանիք այդ օրուում 1968թ. Երկրաշարժից հետո (55 տարի շարունակ) բնակվում է փայտսա (մի մասը՝ վաղուց փոխած ել նեխսած) տնակում: Մեղրի-Կապան այլընտրանքային ավտոմայուլու կառուցման ժամանակ (ճանապարհը շահագործ

Սյունիքի մարզի դափախազությունում հարուցվել է քբեական գործ՝ Ծավի համայնքի Ներկա և Նախկին ղեկավարներ Մեյրան Զաքարյանի (լուսանկարում) և Արարափ Մարտիրոսյանի կողմից դիմավորությամբ հողամասերի ինքնակամ զավթումը, շինության ինքնակամ կառացումը չկատարելու, «Էնքարգաանցջն» ԲԲԸ (այս ընկերությունը՝ «Ծավ» ՓՀԷԿ-ի ստվախանակերն է) ծառայողների կողմից լիսազորությունները չառաջանական չեն պահանջվում:

ման հանճնվեց 2007-ին) 25 ընտանիքի սեփական հողանաս (Վարելահող) օգտագործվեց պետական կարիքների հանար եւ մինչեւ հինա դրանցից 21 ընտանիքի փոխհասուցում չի տրվել: Գոյեւ մեքենահարմար չէ Ծավ-Ծիշկերտ ՕԵրկանայնքային 6Կմ երկարությամբ ճանապարհ: «Գ.Արշակյան» ՍՊԸ-ն (սեփականատեր՝ Միլվա Հանրապետույթան), անզամ դատական ատյանների վճիռներից հետո, Ծավ համայնքին չի վճարում հողի Վարձակալության 8 մլն դրամ գումարը: Գյուղաբնակն այստեղ ունի գոյապահպանության պարզագույն խնդիր, ինչի պատճառով նիսխան շարունակություն՝ եւ 3

Գյուղը, գյուղացին եւ աերությունը

Հարցազրույց Սյունիքի մարզպետարանի
գյուղատնտեսության ԵԽ բնապահպանության վարչության
պետ Սամվել Թանգյանի հետ

ԳԱՐԵԱՆԱՑԱՆ

Սամվել Թանգյանի հետ հարցազրույցն
այսօրվա հոգսաշատ գյուղի, գյուղացու,
մարզի գյուղակներն ական վիճակի, Նորա՝
լուծման կարող բազմաթիվ խնդիրների,
անելիքների եւ ծրագրերի մասին է: Այս չէր
կարող չներառել նաև Վերջին ամիսներին
հանրության մեջ այնքան քննարկված
արոտավայրերի խնդիրը:

– Παροπήν Θωμάνδριαν, μέτρη καρηγορητού για την εκπαίδευση των παιδιών στην πόλη της Αθήνας. Το πρόγραμμα αποτελείται από δύο μέρη: η πρώτη φάση προβλέπει την επίληψη της προστασίας της παιδικής ηλικίας στην πόλη, με την επίσημη αναγνώριση της παιδικής ηλικίας ως ένα πολιτικό στόχο. Η δεύτερη φάση προβλέπει την επίληψη της προστασίας της παιδικής ηλικίας στην πόλη, με την επίσημη αναγνώριση της παιδικής ηλικίας ως ένα πολιτικό στόχο.

միջեւ ստորագրված համաձայնագրերին: Խնչո՞ւ հենց Դուք ստորագրեցիք այդ համաձայնագրին, չէ՞ որ ի հ պաշտոն նման լիազորություն չունեք: Եղբ արթեն հայտնի է հայ հանրության մեջուղական վերաբերմունքն այդ նախաձեռնության հանդես, Դուք անձագը եք Սյունիքի մարզպանարանն առհասարակ, ծեր նոտարություններ մտցո՞ւ եք, թե՞ ոչ:

— 2013թ. հունվարին 11 հոգանոց պատվիրակությամբ մեջմել ենք Իրանի հայանական Հանրապետություն։ Մինչ այդ՝ 2012թ. հոկտեմբերի 23-25-ը, Երևանում տեղի է ունեցել Երկու Երկրների միջկառավարական հանձնաժողովի 11-րդ հիստոր էներգետիկայի ճախարարների Արմեն Սովորյանի եւ Սահիր Նամցոնի գլխավորությամբ։ Իրանական կողմն պատրաստականություն էր հայտնել մեր հանրապետությունում իհմնել մանր եղերավոր կենանիների բուժման

տնտեսություն, ինչպես եւ սպահանոցներ, իսկ հայկական կողմը համաձայնել էր աջակցել այդ աշխատանքներին: Դուռվարի 15-ին մեր կողմից ստորագրված փաստաթղթերը վերոնշյալ պայմանագրովածությունների շարունակությունն էին, որոնք, բնականաբար, իրավական հիմք չին կարող հանդիսանալ եւ վերջնական չին կարող լինել, քանի որ հայկական կողմը դեռ պետք է ուսումնասիրեր առաջարկը, բնապետքը այն հայ հանրության հետ: Ասի այն ամենը, ինչ տեղի է ունեցել: Ասեմ միաժամանակ, որ ոչ բոլոր դեպքերում է, որ այդ նախաձեռնության հանդեպ մերժողական դիրքորոշում են ցուցաբերել մարզի համայնքային իշխանությունները: Եղել են համայնքի դեկապարներ (նրանք Իրան այցելած պատվիրակության կազմում էին նաև), ովքեր պատրաստականություն են հայտնել արոտավայր վարձակալությամբ Իրանին տրամադրելու հարցում: Բայց, քանի որ, ընդհանուր առմամբ, հայ հանրությունը մերժողական վերաբերնենք ցուցաբերեց, ուստինել, բնականաբար, մենք չենք վերապահնա այդ առաջարկին: Պետք չէ, այնուամենայնիվ, քարարական շահարկումներ անել այդ հարցի շուրջ, որովհետեւ ոչ Սյունիքի մարզպանոց, ոչ էլ մարզպատարամի գյուղատնտեսության վարչության պետը, թեկունք վարձակալությամբ, որեւէ մեկին հող տալու հրավինք չունեն, քանիք հողը համայնքային սեփականություն է: Այսու կարողի՞ց ուս ան հարու է որ

Σαρρούνακοπειραιών, Έξι 11

Ուժգին քամիներ Սյունիքում

surtrø

Սարսփի 13-ին ուժեղ քամու հետուանքով Սյունիքի մարզի մի շարք քաղաքներում եւ գյուղերում փեղի են ունեցել ավերածություններ: Հիմնականում վնաս են կրել Գորիսի եւ Կապանի շրջանները:

Վճառվել են բազմարնակարան շենքերի, անասնագոմերի տանիքներ, զապատար խողովակներ, շրջակա են էլեկտրասյուներ, հոսանքագլուխ են թաղամասեր, կոտրվել ապակիներ: Ինչպես տեղեկանում ենք ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության Սյունիքի նարզային փրկարարական ծառայությունից, տանիքներ են վճառվել Խնձորեսկում, Նորաշենում և Խնձածախում: Վճառվել են նաև Գորիս քաղաքի Անձական փողոցի N2 շենքի և N1 մանկապարտեզի ու Գորիսի պետական բոլեչի տանիքները: Վճառվել են տանիքներ Կապանի շրջանի մի շաբթ գյուտերում՝ Գեղանակ, Շրվետենի, Նորաշենիկ, Վերին և Ներին Խոտանան, Կանեք, Զորաստան, Տավրուս, Ուխտավայր և Կապանի Շինարարների թաղամասի N3, Ծահումյան փողոցի N25 շենքեր:

Փլուզվել է Խանձորեսկ գյուղի դպրոցի տանիքը, Գորիսի Ա.Բակունինի անվան N1 դպրոցում արձանագրվել է քարտարափնան դեաք, Վնասվել է Կապանի N13 դպրոցը սնուցող գազատարը: Քաջարան քաղաքում վնասվել է N2 դպրոցի տանիքը: Գորիս-Երևան ավտոճանապարհի 5-րդ կմ-ին ուժեղ քամուց էլեկտրասյուն է թթվել, իսկ լարերը պոկվել եւ ընկել են ճանապարհի երթեւեկելի հատվածի վրա: Դրշջ-փրկարաբներն էլցանից աշխատավայրերի հետ համատեղ հեռացրել են լարերը երթեւեկելի հատվածից:

Թամու ուժգնությունը մարզում
եղել է 9-25 մ/վ արագությամբ, Կա-
պանում՝ 10 մ/վ, Գրիխում՝ 25մ/վ:
Ուժեղ քամու հետևանքով նաև
հրդեհ է բռնկվել, այրվել են չոր խո-
տեր եւ թիթեր: Կապանի Բաղարուց
թաղանասուն այրվել է N67 տունն
ամբողջությամբ եւ հարեւան՝ N66
տան տանիքը: Հրդեհի բռնկնան
դեպք է քանցցվել Սիսիանում՝ քա-
ղաք կենտրոնական այգում այր-
վել: Է 150օմ ընթառ:

վել է 450ըն թիուտ:

Սյունիքի մարզպետի որոշմանը
մարզի քաղաքներում եւ գյուղերում
ստուծելու են հանձնաժողովներ՝
պատճառված վլաստի չափերոց հաշ-
մարկութեանը:

Վարկելու հաճար:

Սարսի 14-ի դրույթամբ դեռ զանգեր էին ստացվում ՀՅ արտակարգ իրավիճակների նախարարությամբ Սյունիքի մարզային փրկարարական ծառայություն, որի աշխատակիցներն արձագանքեր ու դեպքերին եւ բոլոր ահազանգեր ու ոիմնամերին նաև ստեղծակացներին:

ԱՌԱՋԻՆԱՅԻՐՅԱՎՈՐՅԱՆ

**ԼԵՌՆԻԿ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ. «Զգիռում ենք, որ մեր
մասնաճյուղում կրթության որակը չգիշի ո՞չ
մայր բուհի, ո՞չ էլ մայրաքաղաքի առաջավար
մյուս բուհերի կրթության որակին»**

Հարցազրույց Հայաստանի պետական ճարտարագիտական համալսարանի (Պոլիտեխնիկ) Կապանի մասնաճյուղի տնօրեն Լեռնիկ Պետրոսյանի հետ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ
ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

- Պարոն Պետրոսյան, մասնաճյուղի տնօրենի պաշտոնակատար եք մեկ տարի շարունակ։ Ինչո՞ւ պաշտոնակատար, ինչո՞ւ է զգձավում տնօրենի հարցի լուծումը։

- Կա կարգ, սատ որի ընտրվում են Եւ համալսարանի ռեկտորը, Եւ մասնաճյուղերի տնօրենները: ԴՊԵՆ մասնաճյուղի տնօրենն է ընտրվում և համալսարանի կառավարման խորհրդի կողմից: Կան նաև չափա-թիմներ: Այս դեպքում, սակայն, կա մի անհամապատասխանություն, որը վերացնան փուլում է: Տախինում եւ ռեկտորը, Եւ մասնաճյուղի տնօրենը պետք է ունենային տեխնիկական գիտությունների գիտական աստի-ճան եւ կոչում: Դժմա հանրապե-տությունում ընդունվել է միասնա-կան կարգ, եւ գլխավոր չափանիշը համարվում է դրակոտ կամ արոֆե-սոր լինելը (մասնաճյուղի դեպքում՝ նաև գիտությունների թեկնածու): Հտարբեակելով գոտության ոլոր-տը: Դրա հետ մեկտեղ ԴՊԵՆ կա-նոնադրության մեջ կատարվել եւ կատարվում են նաև այլ փոփոխու-թյուններ, որոնք սահմանված կար-գով իրավական ուժ կստանան կա-ռավարության որոշմանը, որից հետո էլ կատարվի ԴՊԵՆ Կապանի մաս-նաճյուղի տնօրենի ընտրություն: Առաջարկություններ կան նաև, որ փոփոխություն կատարվի «Բարձ-րագույն կրորւթյան մասին» ՀՀ օրենքում եւ մասնաճյուղի տնօրենն ընտրվի ոչ թե մայր բուհի կառավար-ման խորհրդում (որ տարեկան երկու անգամ է հիստ գումարում), այլ մայր բուհի գիտական խորհրդում: Մի խսորք՝ սպասենք այդ փոփոխու-թյունների ավարտին: Առաջ անց-նելով ասեմ, որ ներկա կարգավի-ճակն ամենեւին (իրավունքների եւ պարտականությունների առունով) չի խանգարում, որ մասնաճյուղի դե-կավարումն իրականացվի լիարժեք:

- Մասնաճյուղի դեկավար նշա-

Նակվելուց հետո առաջին անգամ եք հարցազրույց տալիս «Սյունյաց երկրին», ուստիև կողմանայինը մի հարցի պատասխան իմանալ՝ ի՞նչ ժառանգություն եք ստացել եւ ինչպես եք գնահատում Ձեր նախորդ ների լայնարձ:

- Տարիների ճամապարհ է անցել մեր մասնաճյուղը: ՀՊԾՀ-ի (Պոլիտեխնիկ) Կապանի կրթահամալիրը (2002 թվականից՝ մասնաճյուղ) կազմավորվել է 1996թ. հոկտեմբերին: ԵրՊԻ-ի հեռակա ուսուցման ֆակուլտետին կից 1984թ. ստեղծված Կապանի ուսումնախորհրդավական կետի (ՈՒԽԿ) հիմքի վրա: Նրա վարիչն էր ԵրՊԻ-ի հաշվողական տեխնիկայի ամբիոնի ղոցենտ, տ.գ.թ. Ալվարո Անտոնյանը, ով պաշտոնավարել է մինչեւ 1997թ.: Մասնաճյուղն իրավաբանական գործութեալուն է ծավալել 1997թ. ապրիլի 3-ից: 1997թ. հունվարին կրթահամալիրը անցել է մասնաճյուղի կողմէ:

Ե նշանակվել ՀՊԵՀ ամբիոնի վարիչ, տ.գ.ք., դոցենտ Յոմեր Արքահամբյանը (պաշտոնավարեց մինչեւ այդ տարվա ապրիլի 24-ը): Այսուհետեւ մասնաճյուղը գլխավորել է ՀՊԵՀ ամբիոնի վարիչ, տ.գ.ք., դոցենտ Սեյրան Բալասանյանը: Նրանցից յուրաքանչյուրն հնարավորն արել է, որ կրթօջախն ըստ պատշաճի կատարի իր առաքելությունը: Ստացած ժառանգության մասին ետք է խոսել ըստ տարիների, քանի որ ժամանակներ կային, եթե թվականը բառները շատ էին: Իսկ գլխավոր ժառանգությունն այսպիսին է՝ չորս մասնագիտությամբ հեռակա ուսուցում եւ իինգ մասնագիտությամբ ցերեկային ուսուցում, նաև դասախոսական որոշակի կազմ, նյութատեխնիկական բազա...»

- Ի՞նչ է իրենից այսօր ներկայացնում ԴՊԾ (Պոլիտեխնիկ) Կապանի մասնաճյուղը:

Յում է ճարտարագիտական կրթությունը բակալավրի կրթական ծրագրով։ Մենք իրականացնում ենք նաև միջին մասնագիտական կրթական ծրագրեր, բայց դրանցում քիչ թվուուսանողներ են ընդգրկված, եւ զարգացնելու համար լիբ ուսումնական տարրում նոր ընդունելություն չենք կատարի այս մասնագիտություններով (տեղերու համար հայտ չենք ներկայացրելու քանի որ մեր առաքելությունը միշտ ջին մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնելը չէ, մյուս կողմից՝ Կապահում կինդ ուսումնական հաստատություն միջին մասնագիտական կրթական ծրագրեր են իրականացնում։ Փոխարեն՝ բակալավրի կրթական ծրագրերի ընդլայնման առումով, ունենք զարգացման խորացման տեղ։ Այս տարի, օրինակ, մասնաճյուղում կներդրվի նոր մասնագիտություն՝ կիրառական մաթեմատիկա եւ ինֆորմատիկա

Ծարունակությունը՝ էջ 12

2012-ին՝ մասնավոր Ներդրումների աճ

Սյունիքի մարզխորհրդի հերթական նիստում, որ տեղի ունեցավ փետրվարի 21-ին, մարզպետ Սուրենիկ Խաչատրյանը ներկայացրեց 2012թ. կատարած աշխատանքները և խոսեց առկա խնդիրների ու դրանց լուծման ուղիների մասին։ Նշվեց, մասնավորապես, որ մարզի քաղաքաշինական հրատապ հիմնախնդիրների լուծման նպատակով ՀՀ կառավարության կողմից Սյունիքի մարզպետարանին հատկացվել է 1.3 մլրդ դրամ։ Այս նպատակաուղղվել է քաղաքաշին համայնքների ճանապարհային ցանցի ափալտապատճանն ու Վերանորոգմանը, ինչպես նաև Լոռի ամ արորուասահամար

մշակութային, նախադպրոցական օբյեկտների եւ բնակչունիքի հիմնանորոգման ու պահպանման եւ խմելու ջրի մեթրիդի ցանցերի մորոգման աշխատանքներին: Մարզում իրեւ գերակա խնդիր շարունակում են մնալ աշխատատեղերի ստեղծման եւ գործազրկության մակարդակի հեցման, արդյունքում՝ մարզի տարածքում սոցիալական վիճակի բարելավման եւ մեր համարադրացիների բարեկեցության աճի:

ապահովման հարցերը:

2012թ. գյուղատնտեսության
ոլորտում կատարված աշխա-
տանքները ներկայացրեց Սյունիքի
նախագահը՝ աշխարհականի

զյուղատնտեսության Եր բնապահպանության վարչության պետ Ասմելի Թանգյանը, ով նշեց, որ 2012թ. մարզուն կատարվել է 15429 հա աշնանացան (Նախորդ տարվա համեմատ 1300 հա-ով ավելի): Գարնան գյուղատնտեսական աշխատանքների համար կատարվել է 3100 հա ցրտահերկ՝ նախորդ տարվա համեմատ 300 հա-ով ավելի: Նախատեսվում է կատարել 10800 հա գարնանացան:

Սարգիս Սոցիալ-տնտեսական
խնդիրների մասին արտահայտվեց
մարզպետարանի համապատաս-
խան քամանի պետ Թադէոս Ղազա-
րյանը: Ըստ ՀՀ կառավարության
2009թ. հունիսի 26-ի N782-Ն որոշ-
մամբ հաստատված Այսունիքի մարզի
2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական
զարգացման ծրագրի՝ 2012թ. տարե-
կան աշխատանքային պլանով նա-
խատեսվել էր հրականացնել 27.862
նոր որակի ծրագրեր: Յանման

Սյունիքի մարզպետի 2009թ. փետրվարի 11-ի N25-Ա որոշմամբ ստեղծված ոլորտային աշխատանքային յոր խմբի մոնիթորինգի՝ 2012թ. ընթացքուն իրականացվել են 33.1 նկրդ դրամի ծրագրեր: Դրանք ֆինանսավախսանի օգնություն ցուցաբերելու համար բուժարքավորումներ են առարկաներ: Ծրագրին իրականացվում է հանրապետության երեք մարզում ես, Եղբայրական միջոցների ընդհանուր գումարը կազմելու է 780 հազար չվեցարական ֆրանկ:

գլուխ սա 11 ամսավագ բյուջեում է 373.7 մլրդ դրամ, միջազգային կազմակերպությունների եւ ֆինանսավորման այլ աղյուրների միջոցներից՝ 5.3 մլրդ դրամ, մասնավոր ներդրություններից՝ 21.49 մլրդ դրամ եւ համայնքային բյուջեներից՝ 373.7 մլն դրամ Ընթացքում մարզում գրանցվել մասնավոր ներդրությունների ծավալը աճել աննախադեպ աճ՝ Նախորդ 2011թ. նկատմամբ այն կազմել շուրջ 18.0 մլրդ դրամ: 2011թ. նկատմամբ շուրջ 3 անգամ աճել են նաև համայնքային բյուջեների հաշվի կատարված աշխատանքները՝ կազմելով 373.7 մլն դրամ:

ԶԱՐԻՆԵ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՅԱ

lurtr

Ծավի հաճայնքային խնդիրը
ների լուծմանը որոշակի հրեթեն նպաս-
տում են մոնուկվայարնակ ծավեցիներ
Արամ եւ Արսեն Աղաջանյանները:
Նրանց օժանդակությամբ է Վեր-
ջին տարիներին մայրաքաղաքում
իրականացվել յոթ համագույղացու
վիրահատությունը: Նրանց միջոց-
ներով գյուղում ծնված յուրաքան-
չյուր երեխայի ճնողներին թրվում
է 50 հազար դրամ, իսկ մինչեւ 1.5
տարեկան դրամանը՝ ամսական 30
հազար դրամ (հիմա գյուղում նաև
ուր ընտանիք կա): Լուծվում է նաև
գյուղի մանկապարտեզի 11 երեխայ-
ին սենյակափուլման խնդիրը: Այս
օրերին Աղաջանյան երայրենիքն
սկսել է ընդունակել ռուսաստա-
նարմակ ծավեցի Հովհիկ Բունիա-
թյանը:

Մ Սարտի 15-ին Կապանի քժշկական կենտրոնի պոլիկլինիկական մասնաշենքում սկսվեց դաշընթաց Շվեյցարիայի եւ Հայաստանի կառավարությունների միջեւ ստորագրված «Տէխնիկական եւ ֆինանսական համագործակցության մասին Հայաստանում արտակարգ իրավիճակներին արձագանքելու համակարգին օժանդակության վերաբերյալ» համաձայնագրի, ինչպես եւ «Արձագանք. բուժմիավորումներ» ծրագրի շղանակում։ Դաշընթացի արդյունքում կծեւավորվեն միջազգային ստանդարտներին համարժեք որոնողակիրկարարական խմբեր, արտակարգ իրավիճակներում օպերատիկ գործող եւ համապատասխան հմտություններով օժտված բուժմիավորումներ։ Սարտի 11-18-ը դաշընթացներ են իրականացվել Սիսիան, Գորիս, Կապան, Քաջարան եւ Մեղրի քաղաքներում, որոնց անդամներ են զարգացնել բուժհաստատությունների աշխատակիցների հնուությունները, որպեսզի Վերջիններս կարողանան ցուցաբերել համապատասխան նախահոսպիտալային բուժօգնություն, ինչը վճռորոշ դեր ունի արտակարգ իրավիճակից սուրած մարդու կյանքի համար։ Ծրագրի համակարգող Սերգեյ Շովիհանիսյանը նշեց. «Դեպքից հետո առաջին մի քանի դոպեները շատ կարենոր դեր են ունենում մարդու կյանքը պահպանելու հարցում։ Երեսն մարդուն հիվանդանոց են հասցնում շատ ծանր վիճակում, եւ փրկելը դաշնում է ուղարկի անհնար, այդ իսկ պատճառով պետք է տեղում արագ ցուցաբերել անհրաժեշտ բուժօգնություն, որպեսզի մինչեւ հիվանդանոց հասնելը սուրողի վիճակը կայուն լինի»։ Ցուրաքանչյուր քաղաքից վերապատրաստմանը մասնակցել են 40 փրկարար եւ 20 բուժաշխատող։ Դաշընթացի հաջորդ փուլում ստացված գիտելիքները կիրառեն

◀ Սարտի 16-ին Գորհսում մեկնարկեց բրիտանական ֆիլմերի փառատոնը, որի սկզբը ազդարարվեց «Սև լճակ» ֆիլմի ցուցադրությամբ։ Հաջորդ օրերին՝ մարտի 17-ին եւ 18-ին ցուցադրվել են «Իմ երազանքների ձուկը» եւ «Գրաբերսները» ֆիլմերը։ Բրիտանական ֆիլմերի փառատոնի ընթացքում ներկայացվել են բրիտանական ժամանակակից կինոարվեստի լավագույն և հիշարժան աշխատանքները, դրանց հիմնականուն պատմություններ են Սեծ Բրիտանիայի հասարակության, քաղաքացիների արօրյայի, նրանց հովանքների ու ստորապետների նախին։

ՅԵՏՏԵՇՎԱՐԱԿԱՆ

ԿԱՊԱՆ, 27 ՓԵՏԾՐՎԱՐԻ 2013թ.

Ետրվարի
27-ին ժամը
15.00-ին

Սյունիքի նարզկենտրոն-
նի գլխավոր հրապարակը
լեփ-լեցուն էր կապանցի-
ներով: Նրանք հավաքվել
էին դիմավորելու Ռաֆֆի
Հովհաննիսյանին, ով օրվա
առաջին կեսին հասցերէ էր
(իր հոկ ծեւակերպմամբ)
քաղաքացիների հետ
հանդիպումներ ունենալ
Ազարակ, Մեղրի, Քաջարան
քաղաքներում: Ներկաներն
աղուհացով եւ օվացիայով
դիմավորեցին «Ժառան-
գության» առաջնորդին:
Ռաֆֆի Հովհաննիսյանին
ընդհատելու փորձերն
արժանացան հավաքված-

ների հանդիմանու-
թյանը եւ սուլոցներին:
Նախագահի նախկին
թեկնածուն կապանցի-
ներին շնորհակալու-
թյուն հայտնեց իրեն
սատարելու համար
եւ կոչ արեց պատ-
րաստ լինել երկարա-
տեւ եւ հետեւողական
պայքարի: Նա կրկին
դատապարտեց հայոց
երկու կաթողիկոսին
ու այն երկրների եւ
միջազգային կառույց-
ների դեկավարներին,
ովքեր, շրջանցելով
(ըստ իրեն) քվեար-
կության իրական
արդյունքները, շտա-
պել են շնորհավորել
Սերժ Սարգսյանին
եւ ճանաչել նրա
հիշանության լեզի-
տիմությունը: Ռաֆ-
ֆի Հովհաննիսյանը
տեղեկացրեց փետր-
վարի 28-ի, մարտի 1-ի
եւ 2-ի իր անելիքների
մասին: Կապանցինե-
րի հետ հանդիպումց
հետո նա այցելեց
Գարեգին Նժենի հու-
շակորող եւ ծաղկմեր
դիեց Լեռնահայս-
տանի սպարապետի
շիրմին:

**ԱՊԱՎԻՆ
ՆՎԱՍՍԱՐԴԱՆ**

ՀԵՏԸՆԹԱԿԱՆ

ԿԱՊԱՆ, 10 ՄԱՐՏԻ 2013թ.

Մարտի 10-ին Կապանի քաղաքապետարանի մշակույթի կենտրոնի բակում տեղի ունեցավ «Ժառանգություն» կուսակցության հերթական հանրահավաքը: Մինչ այդ կուսակցության անդամներ ու համակիրներ Զարուիի Փոստանջյանը, Դավիթ Սանասարյանը, Կարապետ Ռուբենյանն այցելել էին Գորիսի տարածաշրջանի մի քանի գյուղ, ապա Կապանի Ծավ գյուղում հանդիպել համայնքի ղեկավար Մելքոն Չաքարյանին, ուն իրենց գրակցությունն էին հայտնել: Նույն պահին հանրահավաքներ են տեղի ունեցել հանրապետության այլ քաղաքներում եւս, ինչպես նաև Ազգային հրապարակում կուսակցության առաջնորդ՝ Րաֆֆի Հովհաննիսյանը հայտարարել է հացադրու սկսելու իր որոշման մասին: Կապանյան հանրահավաքին ներկա էին նաեւ մարզի նյուու քաղաքների բնակչիներ՝ «Ժառանգություն» կուսակցության անդամներ ու համակիրները: Համամիկ Քորանջյանը, ով ծննդով Գյումրիից է, հարս է եկել Կապան, իր խոսքում նշեց. «Չնայած վախի մթնոլորտին՝ ժողովորդն ընտրեց

የዋቃቃ የጊዜውን ክህያውንና፡ እወልደ
ከውሃዎች መስቀል ክህያውንና በዚህ
መስቀል የሚገኘውን የአዲስ
አበባ ክፍያ ነው፡፡

Կապանցի արվեստագետ Արտուր
Սկրտչյանը խոսեց Կապանում տեղի
ունեցած ապօրինի որոշ գործարք-
ների մասին, որոնք կատարվել են
Կապանի նախկին քաղաքապետ
Արմեն Կարապետյանի պաշտոնա-
վարման ընթացքում, նա մասնա-
վորապես նշեց մարզպահի լիճի եւ
մանկապատանեկան ստեղծագոր-
ծության կենտրոնի շենքի ապօրինի
վաճառքի մասին: «Միրելի կապան-
ցիներ, մենք պետք է հեռու լինենք
այնպիսի իշխանավորներից,
որոնց համար ամեն ինչ սկսվում եւ
ավարտվում է սեփական գրա-
նով: Րաֆֆի Հովհաննիսյանն այս
դժվար Ժամանակներում փորձում է
տեր կանգնել ժողովրդի քեներին,
որպեսզի ծառան լինի իր ժողովր-
դի, այլ ոչ թե մերօյս որոշ իշխա-
նավորների նման ստրուկ դարձնի

մեզ՝ գողանալով մեր ծայները, մեր իրավունքը, գողանալով երկիր ընդերըն ու հարստությունները, մեր երեխաների ապագան», – ասաց Արտուշ Սկրտյանը: Ըստ Դավիթ Սանասարյանի՝ «Փետրվարի 18-ին Հայաստանում հեղափոխություն է տեղի ունեցել. Այստեղ գալիս մենք եղել ենք Գորիսի գյուղերում, որտեղի բնակիչներից շատերը բացակայում էին, բայց այդ գյուղերում ընտրողների 90 տոկոս մասնակցություն է «ապահովել»: Մենք բոլորս մեզ կրա զգում ենք Վերջին տարիների կառավարման հետեւանքը: Գողացված ծայներով խլած իշխանությունը մենք հետ ենք թերելու: Դա տեղի չի ունենալու որեւէ մեկի արյան գնով, եւ Սարտի 1 չի լինելու»: Կարապետ Ուրիբինյանն իր ելույթում ներկայացրեց, թե ինչ փուլում է գտնվում պայքարը կեղծ ընտրություններով Վերարտադրված իշխանական համակարգի դեմ, բացատրեց ՀՀ սահմանադրական դատարան դիմելու Ռաֆֆի Հովհաննիսյանի եւ նախագահի նախկին թեկնածու Անդրիաս Ղուկասյանի համատեղ որոշման եւ գործի դրամարի նախկին:

Երբ Զարուիկի Փոստանցյանը
սկսեց խոսել Սյունիքի մարզպետի
եւ «ԶՊՄԿ» ՓԲԸ տնօրին Սաք-
սիմ Հակոբյանի եւ նրա որդի, Աժ
պատգամավոր Վահե Հակոբյանի
մասին, տեղի ունեցավ մի միջադեպ:
«Վահե Հակոբյան, ամոր քեզ,
դու քվեարկեցիր 35 հազար դրամ
նվազագույն աշխատավարձի օգ-
տին, դու այդ գումարով քանի՞ օր
կապրես», - ասաց Զ.Փոստանցյա-
նը: Այդ պահին հայտնվեցին երկու

Երիտասարդ ու սկսեցին բղավել,
խոսելու իրավունք պահանջել։
Նրանցից մեկը բղավում էր. «Սյունի-
քում, Զանգեզուրում գաճ զանգե-
զուրում վիրավորե՞ն, սա արդեն
ազգի դավաճանություն է, ոչ մի
սյունեցու առհասարակ վիրավո-
րանք թող չլինի։ Ես հասկանում
եմ, որ նրանք Ավարայրից բացի
ոչ մի հաղթանակ չեն ընդունում,
բայց սա էլ մեր հաղթանակն է,
պատերազմի հաղթանակը։ Պատ-
գամավոր են՝ թող գնան օրենքով
զբաղեցն, ոչ թե գան, փողոցում
կանգնեն ու սյունեցուն վիրավո-
րեն։ Մարզպետ կլինի, պատգամա-
վոր կլինի, սովորական ժողովուրդ
կլինի, եր վիրավորանքներին վերջ
տվեք, լարվածություն մի ստեղ-
ծեք։ Մեզ խոսի ազատությունից
զրկում են, Զարուիի Փոստան-
ցանը տարրական կուլտուրայից
զուրկ է։» Յետո նույն երկու երիտա-
սարդ սկսեցին խամնաշփոր առա-
ջացնել՝ վանկարիկելով «հեռացեք,
հեռացեք...», որին հանրահավաքի
մասնակիցները պատասխանեցին
դժգոհության արտահայտություննե-
րով։ Յանուն ճշմարտության պետք
է ասել՝ ոստիկանության Կապանի
բաժնի աշխատակիցներին (որ ներ-
կա էին հանրահավաքին) հաջողվեց
բավականին արագ վերականգնել
կարգուկանոն։ Ինչ Վերաբերում է
սյունեցիներին չվիրավորելու կոչ
անող երիտասարդներին, ապա
նրանց «հայրենապիրության» ինքնա-
բուխ այս պոռեկունը, որն ընկալվեց
իրեն սաղրանք, եական ազդեցու-
թյուն չունեցավ խաղաղ հանրահա-
վաքի ընթացքի վրա։

ԱՌԻԱԼՎԿԱՆ

«Մելք այսպեղ մեզ լավ ենք զգում»

Արդարության գործընթացում 20-25 մարդ է ընդգրկված: Թողարկվող արդարանքի գեսականին է՝ բանվորական արդարագույններ, սավաններ, ձեռնոցներ, խալաթներ, քանիներ (հանքացարքներ և նմուշների համար, «Դիլոն գոլդ մայնինգ քամփին»: ՓԵ ընկերության պատվերն է), մի խոսքով՝ այն ամենը, ինչ կապված է կարելու պրոցեսի հետ:

Lրանում է 30 տարին, ինչ գործում է «Հայաստանի կույրերի միավորման Կապանի ուսումնաարտադրական ձեռնարկություն» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը, մասնագիտացված մի ձեռնարկություն, որն ի սկզբանե մարդասիրական առաքելություն ուներ՝ համրագուու աշխատանքում ներգրավել տեսողությունից տարբեր կարգի հաշմանդամ նարդկանց: Կոյր տարեթիվն առիջ է փոքր-ինչ հետապարհայացք ձգելու նրա անցած ուղղուն: Դիմադրությունն արտադրում էր մեկ-երկու արտադրատեսակ՝ ճոճացանցեր, որոնց առաքման աշխարհագործությունը շատ ավելի ընօդրկում էր՝ խորհրդային Միության 30-ից ավելի քաղաք, բանվորական ձեռնոցներ, միայն Ոստովի մարզի գյուղատնտեսության համար՝ ամսական 34 հազար զույգ ձեռնոց էին կարում:

ԱՐՄԵՆԻԱՆ ԵՂԻՎԱԶՈՐՅԱՆ
ծնվել է 1958թ. Ղավիրքեկ գյուղում: Ավարտելով Ծննդավայրի միջնակարգ դպրոցը՝ մասնագիտական կրթություն է ստացել Ղափանի շինարարական տեխնիկականում: 1977-1979թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակում: Չորացրվելուց հետո աշխատել է շինարարական նյութերի եւ իրերի կոմբինատի Ղավիրքեկի տեղամասում՝ հերթափոխի պետ: 1985 թվականից ծրա աշխատանքային գործունեությունը կապվել է Հայաստանի կույրերի միավորնան Կապանի ուսումնարարական կոմբինատի հետ՝ սկզբում արտադրամասի վարպետ, այնուհետև՝ ինժեներ-տեխնոլոգ, արտադրության պետ: 1996 թվականից դեկսավարում է Ծեմանականությունը: Ամունացած է, ունի երկու զավակ՝ որդի եւ դուստր, երեք քոք:

A black and white photograph of a middle-aged man with dark hair, wearing a dark jacket over a light-colored shirt and a patterned tie. He is looking slightly to his left with a neutral expression. His right hand is raised, palm facing forward, as if he is in the middle of a conversation or explanation. The background is a plain, light-colored wall.

Խախ՝ պատվիրատուներ են գտնում, հետո՝ արտադրում: Գ.Եղիազարյանը ցույց է տալիս գրառումներով լիքրոբած մի գրքովկը, որում հասցեներ եւ հեռախոսահամարներ են: «Ամեն շաբաթ բոլորի հետ հեռախոսագործոց եմ ունենում: Մենք ոչ մեկցի դրամական ակնկալիք չունենք, օգնություն մի անգամ խնդրեցիր, երկու անգամ, մինչեւ ե՞՞ր: Տարածաշրջանի հիմնարկ-ծեռնարկությունները մեզ օգնած կլինեն, եթե պարզապես պատվերներ տան, նաև հավաստիացնում են, որ որակի հարցում թող չկանկածն: Արդեռքաց չեմ թողնում նշել այն կազմակերպություններին, որոնք հնարավորության սահմաններում պատվերներ են տալիս՝ «Թունել» ԲԲԸ, «Կապանի թժկական կենտրոն» ՓԲԸ եւ այլն: Նաև հայտնեմ, որ կառավարությունը պահուստային ֆոնդից ծեռնարկությանը ֆինանսական հատկացում է անում, ինչը հնարավորություն է ստեղծում մեր արտադրամիք համար փորձիչատե հարմար գին սահմանեց»:

Կառույցի դեկավար Ենա Կաջոյան, ով օգնություն է հատկացրել Սիսիանի Եւ Գորիսի առաջին կարգի հաշմանդամներին, իսկ ավետարանչական ընկերության Սյունիքի նարզային կառույցը (Ներկայացուցիչ՝ Սարգիս Օչինյան, Կապանի կառույցը՝ դեկավար Միեր Շարբարյան): Տնօրենն առանձնապես իր երախտագիտությունը հայտնեց «Զանգեզուրի պղնձամոլիրդենային կոմբինատ» ՓԲ ընկերության երկարգային արտադրամասի տնօրինությանը (տնօրեն՝ Մարտուն Դակորյան), ով լուծել է ծեռնարկության աշխատակիցների տեղափոխության խնդիրը:

Լսեցինք նաեւ երկարամյա ու
փորձառու աշխատողների խոսքը:

ՆԱԴԵԺԴԱ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

(տեսողությունից առաջին կարգի հաշմանդաւմ)։ «30 տարի առաջ էր, անսահման մեջ էր ուրախությունս, երբ տեղական ռային հայտնեց, որ մեզ նոտ կույրերի եւ բոյլ տեսնողների համար ծեռնարկություն է ստեղծվել, հսկույն անհամապարզեցի կուեկտիվին։ Աշխատանքում հիմնականում ներգրավված էին իմ իմ ճակատագիր մարդիկ՝ տեսողությունից առաջին եւ երկրորդ կարգի հաշմանդաւմները։ 1985թ. աշխատում են Գարսեան Եղիազարյանի հետ, եւ ոչ միայն ես, այլև տեսողությունը վաղաժամ կորցրած մյուս աշխատողներն իրենց բնավ է լավ չինք զգա, եթե մեր կորցրն չլիներ բոլորին հոգսերով եւ հոգող խնդիրներով ապրող ննան մի մարդ»։

ԿՐԻՏԵ ԱՎԱԳՅԱՆ (տեսողությունից առաջին կարգի հաշմանդաւամ). «Գարսեան Եղիազարյանը միշտ նեցովէ է եղել մեզ մեր ամենանեղ օրերին, զգայուն ու քարեհամբույր անձնավորություն է: Նրա նոյնիսկ անճն մի հեռախոսազանգը մեզ ուրախություն է պատճառում: Միշտ մեր ցանք իրենն է համարել եւ մեր հանդեպ գործել սրտի և խոնջի մտոք: Մենք ծեռանարկությունում մեզ լավ ենք զգում, դրսկենտեւ ջերմ, մարդկային, նաեւ աշխատանքային մթնոլորտ է տիրում»:

Մի հաճամանքի մասին եւս
չենք կարող չնշել, Յայստանի
կույրեի միավորումը տրանսպորտ
է բրայան գրատիպով գրեթե ու
ծայերիզներ, որոնցից օգտվում են
կոյր հաշնանդամները, արտաքին
աշխարհի հետ նրանց հաղորդակ-
ցության միջոցներից մեկը:

Զեօնարկությանը նվիրված պահպանություն սպազմություն է առաջանալու համար առաջարկության մեջ՝ առաջարկության մեջ նախորդ հրապարակման մեջ («Արտադրության հետ նաեւ ուսուցում») («Սյունաց Երկիր», 30 հունիսի 2009թ.) գրել է ինք, որ նախատեսվում է ձեռնարկությունում երեկոյան դպրոց բացել, որտեղ կուսուցանվեին հանրակրթական դպրոցներում դասավանդող առարկաները, բայց ավելի ճատչելի տարրերակով, ընդունում կույր հաշմանդամներն ուսուցում կստանային առանց տարիքային սահմանափակման՝ մինչեւ 55 տարեկան անձինք հնարավորություն կունենային լրացնելու ուսման պահապար: Այս անգամ լինելով ձեռնարկությունում՝ տնօրինեցից հետաքրքրությունը, թե մտահղացումն ինչ ընթացը ստացավ: Խնդիրը դրական լուծում չի ստացել, բայց նաեւ օրակարգից չի հանվել: Ցույց ունեն, որ մի օր մտահղացումն իրականություն կուառնա:

ՎԱՅՐԱՄ ՕՐԲԵԼՅԱՆ

၃.၄. Տեղեկացանք, որ մարտի 16-ին լրացավ ծեռնարկության տնօրին Գարսեւան Եղիազարյանի ծննդյան 55-ամյակը, ինչի արիթրով «Սյունյաց Երկիր» թերթի հմբագրակազմը սրտանց շնորհավորում եւ անուր առողջություն, ընտանեկան ջերմություն եւ աշխատանքային հաջողություններ է նաղթում նրան:

ՀԱՆՐԱԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

**Մեր շքերթը, գեղեցիկ,
հարուսափ հայոց
լեզուն.....**

Հարցազրույց Հարժիսի երկարամյա մանկավարժ Անալյա Եսայանի հետ

Երկարամյա մանկավարժ Ամալյա Եսայանը ծնվել է 1938թ. Սիսիանի Թասիկ գյուղում: Ավարտելով գյուղի յոթամյա դպրոցը՝ ուսումը շարունակել է Գորիսի մանկավարժական ուսումնարանում, այնուհետև սովորել է Երեւանի Խ.Աբրյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի բանասիրական ֆակուլտետում: Ամուսնացել է Յարժիս գյուղում, ունի հինգ զավակ, որոնցից երեք նույնական ընդուռել են մանկավարժի դժվար եւ պարզվագոր որդին: Շուրջ հիսուն տարի Ամալյա Եսայանն աշխատել է Յարժիսի Համելի Միևնայանի (գրիփած ազգագրամարդիկ) անվան միջնակարգ դպրոցում հայոց լեզվի եւ գրականության ուսուցչութիւնի: Արժանացել է պարվոգրերի, շնորհակալագրերի, սակայն երեք չի կարեւորել կոչումները, նրա համար, օսկը էռթյան, ամենաբարձր կոչումն իր սաների սերն ու հարգանքն է: «Լավ ուսուցիչ Լինելու համար հարկավոր է սիրել այն, ինչ դասավանդում ես, եւ սիրել նրանց, ում դասավանդում ես», - սա է Երկարամյա ուսուցչութիւն՝ փորձով ամրագրված նշանաբանը: Մարդու մեջ գնահատում է բարությունը եւ ալյում, որ կրթությունն իր մեջ պետք է անպայման ներառի բարին, որովհետեւ դրանից են կախված կրթության հաջողությունն ու արդյունավետությունը:

– Տիկի՞ն Եսայան, մանկավարժ
լինելու Ձեր ընկալումը: Փոխվե՞լ են,
արդյոք, մանկավարժի, դպրոցի մա-

սին պատկերացումներն իրականության մեջ:

- Դպրոցը մշտապես եղել է մնալու և իրբեւ տաճար, որտեղ պետք է մտնել Երկյուղածությամբ և մեծ պատասխանատվությամբ, քանի որ մանկավարժը գրքը ունի աշակերտի հոգու և մորի, նրա զգացմունքների հետ: Սամելավարժ կոչումն, հիոր, այնքան քարձո՞ւ է հնչում, որ պարզապես պետք է կարողանալ մնալ այդ քարձումից վրա: Այդ կոչումն ինձ համար, նախ եւ առաջ, հպատություն է, մեծ պատասխանատվություն ապագա քաղաքացու, ժողովրդի առջեւ: Սամելավարժն իրավունք չունի հանգիստ քննել, եթե իր աշակերտն այդ օրը դասը լավ չի յուրացրել կամ թերացել է, կամ էլ որեւէ զանցանք է թույլ տվել: Միայն դասը մատուցելով չէ, որ մանկավարժը կարող է լավ մանկավարժ կոչվել: Նա պետք է լինի միաժամանակ եւ դաստիարակության, եւ բարոյական արժեքների գիտակից համադրողը: Ինձ համար մանկավարժի քարձը չափանիշ են եղել իմ վաստակաշատ գործնկերները՝ Սաքսոն Վարդանյանը, Պայծառ Յովակիմյանը, Զարիկ Բաղդասարյանը, Դրաստանատ Օհանյանը, Գեւորգ Վարդանյանը, Էդիկ Սկրյանը, Ազատ Աղաբեկյանը.... Այսպիսի մի խոսք կա՝ երկրի ապագան մեր մայրերի ափերի մեջ է: Կավելացնեին՝ նաեւ մեր մանկավարժների ափերում է, որովհետեւ նրանք եւ կրող են, եւ դաստիարակող, եւ եթե մանկավարժը զուրկ լինի ծնողական սիրուց, ապա պետք է հրաժեշտ տա դպրոցին:

Վերջին տարիների սոցիալական, տնտեսական, հասարակական

փորորիկներն առաջինը հողմահարցին երկրի կրթական համակարգը։ Վտանգվեց մատադ սերնդի կրթության եւ դաստիարակության՝ մինչ այդ արդեն կայացած գործընթացը, մանկավարժության շատ բարի ավանդույթնեւ նորացվեցին։ Դրանցից զերծ չմնաց նաև մանկավարժի վայելած երբեննի հեղինակությունը, նրա հասարակական դիրքը։ Փոխվեցին նաև հասարակության պատկերացումները դպրոցի եւ մանկավարժի մասին։ Այդ ամենը կա (ավել կամ պակաս չափով), բայց ես, կարծում եմ, լավ մանկավարժը բոլոր ժամանակներում է կարողանում է դիմագրավել եւ հասարակական փորձություններին, եւ պետական կարգի փոփոխություններին, եւ ըստ

լր տեսակի սոցիալական տառածումներին: Ուստուցչի առաքելուրյունը եղել եւ մնում է գիտելիք տալը եւ լավ մարդ դաստիարակելը: Ամենավառ օրինակը բերեմ. Խաչատուր Արքայանը, որ հայ ժողովորդի մեծագույն ուսուցապետն է Եղել, ինչպիսի՞ ողբերգական ժամանակներում է ապրել եւ արարել, ինչպիսի՞ ծանր պայմաններում՝ թշնամնորվ ջրապատված... Սակայն այդ ամենը չի խանգարել, որ նա կրի եւ դաստիարակի այնպիսի սերունդ, որը հետագյում ազգ, նշակույր է ծեւափորել: Ես գիտեմ շատ մանկավարժների, ովքեր կիսաքաղց են մտել դասարան-լսարաններ, մի բուռ բոված հատիկով են ողջ օրն անցկացրել, բայց այնպիսի սերունդ են կրիել ու դաստիարակել, որ նրանցով հայրտանալ կարելի է: Այդ սերունդն, անգամ խոր ծերության օրոք, չէր մոռացել իր յուրացրածը... Վերջին երկու տասնամյակում հասարակության մեջ, ինքնարերաբար, փոխվել են պատկերացումները մանկավարժի, դպրոցի մասին: Հարգանքի պակաս են նկատում: Իհարկե, սա միանշանակ չէ: Ունենք գործին նվիրված, հրաշայի մանկավարժներ եւս, բայց, ցանոր, բացասական ել կա: Այսօրվա մանկավարժը, կարծես, «փիրուն» եւ անտարբեր է դարձել: Բողոքում են «կապեճն արձակած» ներկա աշակերտությունից, իրենց աշխատանքից, դժվար կենցաղից, աշակերտների, ծնողների անբարյացակամությունից: Արդեն վեց տարի է, ինչ անցել են կենսարշավից: Մինչեւ այսօր իմ աշակերտները՝ նախկին եւ ներկա, սովորության համաձայն, այցելում են ինձ. գալիս-պատճում

Են իրենց գործերից, հոգւերից, դասերից, խորհուրդներ հարցնում: Ասելու այն է, որ ուսուցիչը պետք է սիրի իր աշակերտի մեջ մարդուն, ինչպիսին էլ որ նա լինի: Եթե մանկավարժը չփորձի հասկանալ ամենքին յուրօքի, ծնողի համբերությամբ չվերաբերվի նրանց չարաճդիություններին, երբեք թող չսպասի աշակերտի կողմից հարգանք ու սեր: Ինչ խոսք, այսօրվա աշակերտի հետ էլ հեշտ չէ, նա իր հետ հպարց է բերում նշակույրի, բարյուկանության՝ մեթորյա աղավաղված չափանիշների մի ամբողջ աննշակ տեղեկատվություն: Մանկավարժի աշխատանքն էլ դժվարացնել է՝ պայմանավորված զիտամշակութային, տեխնիկական գառագումներով, սոցիալական

դաշտի անհստակուրեյամբ, վերջին տարիների շատ բացքողումներով։ Բայց ես դարձյալ մնում եմ իմ կարծիքն՝ լավ մանկավարժը կարողանում է գոլու համել այդ ամենից իր բարուրյամբ ու սիրով, գիտելիքների իր պաշտով, վարած դասի հանդեպ պատասխանառվության զգացունով։ Պետք է միշտ իշել. աշակերտները, զգալով (հսկ նրանք հրաշայի գգում են) ուսուցչի սառնությունը, քենը, ամտարերությունը, սկսում են պարզապես ատել նրան, գլխին «օյիններ» սարքել, դասաժամը դարձնել մի կատարյալ դժոխվ։ Մի սասցվածք կա, ես այն այսպես կվերափոխեմ. մանկավարժը չպետք է այնքան քաղցր լինի, որ աշակերտներն իրեն կուլ տան, եւ ոչ էլ այնքան դաշը, որ «գլխին նստեն», այլ արժանապատիվ (ոչ սպառնալիքներով, խստությունն է անհրաժեշտ է, ծնողական անքեն խստությունը)։ Եթե դասի ընթացքում դաստիարակության այս հարափոփոխ գունային գամնան չկիրառվի մանկավարժի կողմից, աշակերտի մեջ կծեւավորվի վատ վարքագիծ։ Չսիրելով ուսուցչին՝ աշակերտը սկսում է չսիրել նաև առարկան։ Լավ մանկավարժ լինելը նաև է լավ բժիշկ, լավ ճարտարապետ լինելուն։ Սրա համար հասուն կանոններ պետք չեն։ Այդիսին ծնվում են, եւ եթե հոգու մեջ կա այդ նվիրումը, ոգեշնչվածությունը, ապա միայն աշխատասիրությամբ կարող ես լիարժեք կայանալ։ Անեն վատ բան միայն տղինությունից է։ Ինչքան կիրա լինեն մարդիկ, այնքան ավելի լավը կդառնա աշխարհը։ Այս միտքն այս պահին ծնվեց, գուց բոլորն էլ գիտեն, բայց

սս սս համարում եմ մանկավարժի կարգախոսը: Կուզեն նորից անդրադառնալ մանկավարժի մասին առկա որոշ պատկերացումների: Մեր ազգը կրթություն եւ մանկավարժ սիրող ազգ է: Մանկավարժ բառն իսկ արդեն զգաստացրել է նրան, նրան տոգորել խորին հարգանքով: Այսօր էլ մեր ժողովուրդը նոյն կրթություն սիրող-գնահատողն է: Բայց, ցավոք, պետք է ասել, եթե այսօր հասարակության մեջ անհատական հարգանքը որոշ կրուստաներ կան, մեղավորն ինքը՝ մանկավարժն է, որոյ դեպքեում է՝ կրթական համակարգի բարձիքողի վիճակը: Նախ՝ մանկավարժը երթեր չափություն է փող հավաքի աշակերտներից՝ ինչ նպատակով էլ ուզում է լինի: Երթենն պատճառաբանում են՝ դասարանի կահավունը, մասնագիտական տեսդրերի վաճառքը.... Հարգանքի կրուստը սկսվում է այստեղից եւ շարունակում պայմանագրովել ուսուցչերի կողմից Ընդուական արժեք ունեցող նվերներ վերցնելով, գնահատականների առջուվաճառքով, ծանոթարեկանական կապերով, սրանք այս «խարդոր» շահելով: Այս կարգի երեւոյններն էլ իրենց հերթին բարյագրկում են կրթական համակարգը: Այդքան երկար տարիներ աշխատել են, երթեր, ծաղիկներից բացի, այլ նվեր ո՛չ ստացել են, ո՛չ էլ նմոցվս ննան բան է անցել: Այ, այս մաքրությունը պետք է վերականգնել՝ թեկուզ խիստ միջոցառումներ ծեռնարկելով: Սա միայն մեկ օյլուի կամ մեկ քաղաքի դպրոցին բնորոշ երեւոյթ չէ, այդպիսի մանկավարժներ ամեն տեղ էլ կան, եւ, հուսամ, շատ չեն: Մանկավարժի միակ հատուցումն ու պարզե-գնահատականն իր սաների սերն ու հասարակության հարգանքը պետք է լինեն, որը ես հիմա էլ վայելում եմ եւ շնորհակալ եմ դրա համար: Միայն այն փաստը, որ ին սաներն ամենուրեք, բռնոր բուհերում, հետազոյում էլ՝ կյանքում, փայլել են հայոց լեզվից ու հայ գրականությունից, դա ինձ համար արդեն մեծ պատիկ է: Տարիներ առաջ նոյնիսկ ասում էին Հարժմի դպրոցի շրջանավարտներին պետք է փնտրել բանասիրության, պատմության, իրավաբանության ֆակուլտետներում: Իսկ ընդունելության քննության ժամանակ մի դասախոս ին սաներից մեկին ասել է, թե ով է եղել նրա հայոց լեզվի ուսուցիչը, ես համբուրում եմ նրա ձեռքը: Եվ այսպիսի շատ-շատ օրինակներ: Մի՞թե սա ավելին չէ, քան բռնոր կոչումներն ու նվերները միահին վերցրած:

— Տիկին Եսայան, ոմաց թվում
է եթե թշվկի, տնտեսագոտի կամ այլ
մասնագիտություն են ընտրեն, ապա
նրանց առանձնապես պետք չէ սովոր-
ողի հայոց լեզու եւ գրականություն։
Ե՞ն լաւագիր ապա մասնին։

— Գիտեմ, կա այդպիսի բան, քայլ
նման ծեւով նուածող մարդիկ չարա-
չար սիսավում են: Յայց լեզուն եւ
հայ գրականությունը, անկախ ընտ-
րած մասնագիտությունից, որ ու ջրի
պես անհրաժեշտ են բոլորին: Յու-
րաքանչյուր մասնագետ՝ թիշկի թէ
տնտեսագետ, նարզիկ թէ ինժեներ,
լիարժեք պետք է տիրապետի հա-
յոց լեզվին ու գրականությանը: Դա
գրագիտության առաջին նախապայ-
մանն է՝ հենց թեկուզ անգրագետ
գործույններ չգրելու, շրջապատում
անգրագետ մոտքեր չարտահայտե-
լու համար: Անզամ տնային տնտե-
սուհուն, հասարակ բանվորին, գյու-
լացուն էլ է անհրաժեշտ մայթնի
լեզվի ու գրականության բավարար
չափով հնացությունը: Դա ազգա-
յին արժանապատվության, ազգա-
յին ոգու ու հպարտության պես մի
բան է: Նոյն վերաբերմունքն է նաև
ընթերցանության հանդեպ: Մինչ-
դեռ ին դասավանդման ընթացքում
Հարունակությունը՝ Էջ 10

ԱԿՆԱՐԿ

Շաբերից մեկը

ԱԿՍԵԼ ԲԱԿՈՒՏ

Յայջի գյուղը հեռվից նման է իրար վրա անկարգ թափված քարակույտերի: Փոքր-ինչ վերեւ կիսաբոլորածեւ կանգնած են դիբ ժայռեր՝ պատրաստ ցած փլչելու նվազագույն ցնցումից: Միայն խոտի դեղնած դեղերը, աթարի դարչնագույն բուրգերն ու քարակ ծուխն են մատնում, որ այստեղ գյուղ է:

Կատաղի գելխեղմերը հաշոցով են դիմավորում մեզ: Մի հակայամարմին տղա սիրով հանձն է առնում մեզ մինչեւ գյուղուրիուրդ ուղեցել:

Համեմատաբար ընդարձակ մի քակում զվար ու աղմկու խաղում են երեխաները:

- Սեր դպրոցն է, - ասում է մեր ուղեցորդը:

Չանգը հնչեց, եւ երեխաները դասամիջոցից հետո սկսեցին հավաքել դասարան: Չիս տղային տալով՝ ես մտա դպրոց:

Դպրոցի շենքը ոչնորով չի տարբերվում ստվորական գյուղական խրճիրից: Միայն պատերն ավելի սպիտակ են թե դրսից, թե ներսից: Երկարեւ ճաղերով երկու փոքրիկ պատուհանը նիկոլայի ժամանակվանին կալանքի բանտախուց են հիշեցնում:

Ուսուցիչը՝ մի քի կորամեջք, հոգնարեկ, տեսքից ֆլեգմատիկ, մոտեցավ, բարեւեց ու սիրով թույլ տվեց դասը լսել:

Դպրոցը տեղափորված է մի սենակում: Ուսուցիչը պարապում էր առավոտից իրիկուն, նախ մեկ, հետո մյուս հմքի հետ, իսկ երեկոյան լիկայանում:

Չներկած, բավական կոպիտ նստարաններին մոտ քառասուն հոգի էր նստած: Պատերը մերկ են, քարտեղ չկա, եթե չխաչվենք պետափ կետսոտված պլակատը: Անկյունում մեծ վարարան: Աքրա են վառում, եւ դրանից դասարանում խեղդող, ծանր հոտ է: Աշակերտները հերթով մի քի արար են թերում, օրվա վարեկը:

Դայոց լեզվի դաս էր: Իմ ներկայութեանը շեղում էր աշակերտների ուշադրությունը, եւ նրանց հետաքրքրասեր աչքերը շուտ-շուտ հնձ էին նայում: Նրանք իրար մեզ քչփառում էին:

Կրեւը լուսամուտի ճաղերի միջցու բոյլ լուսավիրում էր կիսահակարի մեջ թափված մեջ դասարանը:

Սուն այլուրիորդի նախագահն ու երկու գյուղակի, բարձունացած բարեւեցին մատուցած էր առաջարկությունը:

Դպրոցական տարիի ընթացքին հնձ: Ես դիտավորական խուսափում էի նրանց հետ գրուցի բռնվելուց, որ չխանգարեմ պարապանութեանը: Բայց, երեսում է, դա ընթունված քան է, դասի ժամանակ ներս են մտնում գյուղացիները եւ, ուսուցիչն դասից կտրելով, խոսում են անձնական գործերից:

Մի շլաքը երեխա, վերջին նստարանին նստած, ամբողջ ժամանակ առաջինն էր պատասխանում:

- Տես է, շաշ ա, բայց բոլորից ինեւ ա.- բարձր ասաց նախագահն ու ժիշտեց: Աշակերտներն էլ ծիծանիցին մի քարակական թերությունից նվազատաքած, վիրակութեան նախագահը: Միայն ինքը իր ֆիգարական գործը մինչեւ մոտ կատարեց իր գործը մեջ է:

Միայն ինքը մոտ կատարեց իր գործը մեջ է: Աշակերտներն մոտ կատարեց իր գործը մեջ է: Աշակերտներն մոտ կատարեց իր գործը մեջ է:

Առջեւի պատին կավիճով ու ածուխով արված ինչ-որ գործույն ներ կամ.

«Դավից պանձի ու բայցայի համար մի փութ կորեւկ», «Անդրեասից՝ Մանուկի որդուց, եւս մի փութ գարի»:

Եթենելով, որ փորձում են կարդա պատի գրությունները, ընկ. Արշակը սպառալով շտապեց բացադրել բան ինչ է:

- Անցյալ տարի ամառն այստեղ կլայեգործ էր ապում: Նրա նշումներն են, ումից ինչքան ստամակից ունի:

Ընկ. Արշակը ամուսնացած է, ունի մի տղա: Կիմն նոյն գյուղից է, ունի մասնակից ապահոված քեցկուի, ամրող ջուրյան գրաված է տնային տնտե-

քաղաքի կյանքից:

- Մի ուրիշ թերություն է կա: Ուժիկի համար ստիպված քաղաք ենք գմում: Իսկ այստեղից քաղաքի բարա ահագին ճամասպարի է, մի տասմուր վերստ: Ուժիկը անկանոն են տալիս:

Սեղանին ժողովրածնից ստացած գրեթե նոր են, որոնք հանուական ականությունները նաև կան գրեթե նաև անուանելու համար: Նրանք դեռ բրատաված չեն, եւ փոշու հաստ շերտ կա վրաները, որ ցույց է տալիս. թե շատ ժամանակ է անցել:

- Կարդալու ժամանակ չկա: Դոգնած գալիս ես, մի բան ուսումն իսկունդ տանում է:

Ընկ. Արշակի կիմն գործ է անում

ռային դասընթացները: Արդեն երկու տարի է, մեզ մոտ կամ: Մի տեսակ լավ է լինել դասընթացին, թարմություն կա, թե չէ եւ մայութի մեջ լրիվ կորչես: Խոճալի, միայնակ հոգու թախոնից ասում է նա:

Զրուցում ենք երկար, մինչեւ ուշ գիշեր: Անեն ինչ ու ու հետաքրքի նոր եր ահամար ավացիայի եւ ուսուցիչների համագումարն ու ժերմաքարշը: Նա խոստացավ թերոք գրեթե, որ ուսուցիչ ամեն ինչի մասին:

Սյուս առավոտ, եր իրամեջ է տալիս առաջին կամ մասն ինչ ու անուր սեղմեց ձեռքիւ:

- Ես կորեն թերթում քո կյանքի:

Դին Յայջի գյուղի կենտրոնը, որտեղ գտնվել է Ա. Բակունիցի նկարագրած դպրոցը

Գագաներ են լինում:

Եր մենք դուրս եկանք, ես գյուղատիրությունը հասկացի, որ դասերին չի կարելի բարձր խոսել ու խանգարել պարապանությունը: Անկյունում մեծ վարարան:

Դպրոցական տարիի ընթացքին հնձ: Ես դիտավորական խուսափում էի նրանց հետ գրուցի բռնվելուց, որ չխանգարեմ պարապանութեանը:

Դպրոցական տարիի ընթացքին հնձ: Ես դիտավորական խուսափում էի նրանց հետ գրուցի բռնվելուց, որ չխանգարեմ պարապանութեանը:

Դպրոցական տարիի ընթացքին հնձ: Ես դիտավորական խուսափում էի նրանց հետ գրուցի բռնվելուց, որ չխանգարեմ պարապանութեանը:

Դպրոցական տարիի ընթացքին հնձ: Ես դիտավորական խուսափում էի նրանց հետ գրուցի բռնվելուց, որ չխանգարեմ պարապանութեանը:

Սուրբամբ, եփել-թափելով:

- Աշխատանք շատ կա: Դպրոցից բացի գյուղատիրությունը ծառական քարտուղարն են: Եթե մեկին նամակ է պետք գրել կամ ստացած կարդակամ մի դիմում գրել, բոլորն ինձ մոտ են գալիս, նոյնիսկ դասի ժամին:

Միակ լրագիրը, որ կարդում է (այն էլ ոչ միշտ) տեղական «Շանչապար» է: Նա շատ բան չգիտե, ինչ է կատարվում մեծ քաղաքներում, ուրիշ երկրներում:

Միակ լրագիրը, որ կարդում է (այն էլ ոչ միշտ) տեղական «Շանչապար» է: Նա շատ բան չգիտե, ինչ է կատարվում մեծ քաղաքներում, ուրիշ երկրներում:

Ես գրել կամ ստացած կամ ապարագիր սեղանիցին մոտ կատարեց իր գործը մեջ է: Աշխատանք նույնական է կատարեց իր գործը մեջ է: Աշխատանք նույնական է կատարեց իր գործը մեջ է: Աշխատանք նույնական է կատարեց իր գործը մեջ է:

Վառարանի մոտ, ընթիրի է պատաստում: Նա էլ մյուս գեղկուիին ների պես ամաչկուու ու «չխուսկան» է: Ինձ հետ նշաններով է խոտում, իմ ներկայությամբ ամուսնու հետ՝ շշուկվու:

Ընկ. Արշակը համում է տրեխները պազում, աքոռ ինձ տրամադրելով: Թուրուն է ծխում (կանաչապարն) է: Նա շատ բան չգիտե, ինչ է կատարվում մեծ քաղաքներում, ուրիշ երկրներում:

Իմ հարցին, թե ինչու իր համար լրագիր չի գրվում, մա մի տեսակ անօգնական օրորում է գլուխ ծպտալով՝ շատ աշխատած ու հոգնած մարդու ժամանությունը:

- Ինչ կա որ, կգրվեմ: Դասեն չգիտեմ: Ժողովրաժին մեզ դուք սեղմեց չի ասել:

Միակ համույթը նրա համար այն օրերն են, եր գմում է քաղաք ռողեց Բարուն ու եկամ հայրենիք: Այն ժամանականից մշտապես ապրում է գյուղում: Եվ մի տեսակ ծովակել է գյուղացիների տարերին, դպրձելով, ծու փողոցներով իր գյուղը. իր դպրոցը:

- Շատ բան են տալիս ն

ԱՅՈՒՆԵՑԻՆԵՐԸ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔՈՒՄ

Գրքերի շնորհանդես Եղելանում

Այս անգամ հրավիրատոնը «Սյունյաց Երկրին» երեւան էր հրավիրում՝ ՀՅ ափյուռքի նախարարություն։ Կտրված լինելով մայրաքաղաքի մշակութային կյանքից՝ սիրով ընդունեցինք հրավերը։ Փետրվարի 27-ին տեղի ունեցավ ՀՅ գիտությունների ազգային ակադեմիայի պատության ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող, պատմական գիտությունների դոկտոր, մեր հայունակից Գեւորգ Ստեփանյանի անգերենով հրատարակված «Բարձրի նահանգի հայությունը 19-րդ դարի Երկրորդ Կեսին» (պատմաժողովրդագրական ուսումնասիրություն) եւ հայերենով լրսած «Բաքու քաղաքի հայության պատմությունը» (պատմաժողովրդագրական ուսումնասիրություն) աշխատությունների շնորհանդեսը։ Առաջին աշխատության մեջ հեղինակը ոչ միայն հայկական, այլև ռուսական եւ եվրոպական աղբյուրների հիման վրա ներկայացնում է Կուրի ծախափնյակից մինչեւ Ազշերոն թերակղզի ընկած տարածքում բնակվող հայերի պատմությունը, ժողովրդագրական պատկերը։ Քանի որ աշխատությունը (ՀՅ ափյուռքի նախարարության պատվերով եւ ինվանավորության հրատարակված) անգերենով է, տեղեկատվական պատերազմում լուրջ հարված է հասցված աղբեջանցի կեղծարարներին, եւ փաստերի համադրմամբ հեղինակն ապացուել է, որ հայերն այդ տարածքում տեղաբնակ են ետք։

«Բարոյ բաղադրի հայության պատմությունը» նույնպես ժողովրդագրական ուսումնակիրություն է, որում նկարագրված է հայերի պատմության վաղնջական ժամանակ-ներից մինչև 1990-ականները հայ հասարակական-քաղաքական, մշակութային կյանքը, բարեգործական ընկերությունների գործունեությունը, հայության խոչըն ներդրումը քաղաքի եւ ողջ նահանգի զարգացման գործում: Իսկ Վերջին գլխում պատմվում է, թե ինչպես աղրեջանական իշխանությունները խորհրդային տարիներին եթնիկ զունան քաղաքականություն էին վարում՝ փորձելով տեղաբնակ ժողովություններին՝ քարերին, լեզգիներին, ուղիներին, թալիշներին, հատկապես հայերին, դուրս մղել Բարքից եւ տիրել Վերջինիս ստեղծած ահետի հարատությանը, մասնավորապես նավարդյունաբեռությանը:

Երախտագիտություն հայտնելով աշխատությունների հեղինակին՝ ՀՅ սփյուռքի նախարար Յոհանուշ Յակոբյանը, մասնավորապես, այն միտքը հայտնեց, որ շնորհանդեսի օրը պատահական չէր ընտրված: «**25** տարի առաջ՝ այս օրերին, Սումգայիթում բնածննդվում էր մի ող ժողովուրդ: Քառորդ դար է անցել, սակայն Սումգայիթի վերը չի սփյացել: Փատորեն Սումգայիթը դարձավ մի խարան այդ երկոր ճակատին, որն իր քաղաքացիներին սպանում, ոչնչացնում, այրում էր խարույկի վրա միայն այն բանի համար, որ նրանք հայ են: Հանաշխարհային հանրությունը քաղաքական գնահատական չտվեց Սումգայիթյան սպանինին, որը հետազոյում այլ դրսեւորումներ ստացավ Բաքվում, Կիրովարադրում, այլուր: Ուստի պարտավոր ենք խորին շնորհակալություն հայտնել բոլոր նրանց, ովքեր գրադաւած են հենագիտության, պատմագիտության, քաղաքագիտության կարեւորագույն հիմնահարցերը վեր հանելով՝ փորձենով հաստատել պատմական

ԱՅՏԵՐՆ

Գեւրզ Ստեփանյան. ծնվել է 1966թ., Սիսիան քաղաքում, վաստակաշտ հյուսն-վարպետ Մրապին Ստեփանյանի ընտանիքում: 1983թ. ավարտել է Սիսիան քաղաքի N1 միջնակարգ դպրոցը: 1986-1988թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակում: 1992թ. ավարտել է Խ.Արովյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի պատմության եւ աշխարհագրության ֆակուլտետը: 1992-1996թ. սովորել է նույն ինստիտուտի ասպիրանտուրայում՝ հայոց պատմություն մասնագիտությամբ: 1996թ. պաշտպանել է թեկնածուական թեզ՝ «Հայերի կոտորածներն ու ինքնապաշտպանական մարտերը Նոսիկ և Արեշի գալաքաներում 1918-1920թք.» թեմայվ եւ ստացել պատմական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան: 2008թ. ստացել է դոցենտի կոչում: 2009թ. պաշտպանել է դրվագության թեզ՝ «Բարվի նահանգի հայությունը XIX դարի երկրորդ կեսին և XX դարի սկզբներին» (պատմաժողովրդագրական ուսումնասիրություն) թեմայով եւ ստացել պատմական գիտությունների դոկտորի գիտական աստիճան: Մշված թեմաներով հերիխակ է գիտական մի շարք հոդվածների: Ձեւկուցումներով պարբերաբար հանդես է եկել հանրապետական եւ միջազգային գիտաժողովներում:

Գ.Ստեփանյանն աշխատել է Սիսիանի N1 և N2 դպրոցներում, եղել է գիտամեթոդական աշխատանքների գծով փիլիսոփերեն Սիսիանի պետական հումանիտար բուհուում: 2004-2007թթ. եղել է Գորիսի պետական համալսարանի պատմության ամբիոնի ընտրված առաջին վարիչը և Ստեփանոս Օրբելյանի անվան պատմության կարիքնետի հիմնադիրը: 2008թ. նոյեմբերից աշխատում է ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի «Ախյուռքի և հայկական գաղթօջախների պատմության» բաժնում՝ ավագ գիտաշխատող: Դասավանդում է Երևանի պետական համալսարանի «Արևելագիտության» և Գորիսի պետական համալսարանի «Պատմության և իրավագիտության» ֆակուլտետներում: Անուսանացած է, ունի երկու զավակ՝ Սիսիան և Սասուն:

Վկայակոչեց. Միավորված ազգերի կազմակերպությունում մի դիվանագիտ փորձում էր պնդել, թե Ադրբեյջանը քրիստոնեությունն ընդունել է 301 թվականից: Եվ սա դեռ ամեն ըն չէ, իրենց նախազահի բերանում փորձում են ապացուցել, որ ադրբեյջանցիները սերում են շումերներից: Ստի եւ կենդիքի վրա ստեղծված պետական ապազան չունի, եզրակացնեց բանախոսը եւ հավելեց, որ լույս տեսած աշխատությունները չափազանց կարեւոր նշանակություն ունեն պատմական ծշմարտությունը հաստատելու առումով:

ՀՅ ԳԱԱ նախագահության
խորհրդական, ՀՅ ԳԱԱ ակադեմիայի
կողմէ Վլադիմիր Բարիսութարյանին
ասաց, որ հայ պատմագրությունը
Եշանակալից գործեր է արել, բայց
կան նաև բացքություններ: Որո՞նք
են դրանք: Մինչեւ խորհրդային կարգ
գերի հաստատումը, երբ Վարչական
կամ հաստակ բաժանումներ չկային
ամբողջ Կովկասում իշխուն էին հա-
ռաեւտրականները: Մեր ժողովուր-
դի պատմությունն ուստիմնակիրա-
ված է, բայց ներկայիս Արքեջանն
է: Վաստական տառագործում ընդու

ված կամացություն տեսահօսքը բարձր ված հայության պատմությունը բարձր է մասնաւությունը: Մինչդեռ հայ մշակույթը նաեւ այդունք է ծաղկում ապրելու «Գետրգ Ստովիանյամը», շարունակեց պատմաբանը, այդ աշխատանքը նվիրում է կատարել, մասնաւությունը մերկայացրել է Բարձր նահանջի պատմությունը, նրա ժողովրդագրական պատկերը: Նա ութեա հրապարակախոսական նորքը արտահայտել, այլ խոսել է փաստերով, ինչի շնորհիվ կարողանուել հասու լինել իր մերկայացրած ժամանակաշրջանի հրական պատմությանը: Այստեղ խոսվեց, որ մենք պատասխանում ենք աղրթեցնելու կեղծարարների հերուուրանքներին Բայց ծանրակշիռ պատասխան այն է, որ տվյալ ժամանակաշրջանը պատմությունն օրինակութիւնն ունակվու հրատարակենք, օտարազգի ընթերցողը կարդա եւ ինքը հետեւություններ անի: Նոյն կերպ կարելի գրադարձել եւ վավերացնել Վրաստացական կամ 19-րդ դարի պատմությունը: Կամ ինչո՞ւ չանդրադառնալ 19-րդ դարի հայ առաւտրաբարդունաբերդուների գործունեությանը: Այդ շրջանում ողբակ տնտեսությունը հայերի ծննդին երան պարտապահ է ենք մեր նախմին ների պատմությունը հավուր պատշաճ շաճի մերկայացնելու»:

Հայաստանի ազգային արխիվութեան, պատմական գիտությունների դրկուլու Անառունի Վիրաբյան

Բանախոսը շնորհակալություն հայտնելով սիյուռքի նախարարության աշխատությունն անզերեն հրատարակելու նախաձեռնության համար, նպատակահարմար գոտավ հիշեցնել, որ այն կարելի է հրատարակել ռուսերեն, ինչին սիյուռքի նախարարը հակադարձեց, թե այլ գերատեսչություն է զբաղվում գրեթի տպագրությամբ, բայց, այնուամենայնիվ, նախարարությունը կծովի հովանավորել այդ գործի ռուսերեն հրատարակությունը:

Գնահատանքի խոսքեր հետեց-
րին ՀՅ նախագահի աշխատակազմի
գլխավոր ռազմական տեսչության
ղեկավար, գեներալ-գնդապետ Մի-
քայել Հարությունյանը, ՀՅ գիտու-
թյունների ազգային ակադեմիայի
պատմության ինստիտուտի հիմն
դարերի բաժնի վարիչ, պատմական
գիտությունների դոկտոր Եղիազար
Դանիելյանը, Երևանի պետական
համալսարանի տեսական փիլիսո-
փայության եւ տրամաբանության
ամբիոնի վարիչ, ՀՅ գիտությունների
ազգային ակադեմիայի թքակից-
անդամ Ալեքսանդր Մանասյանը,
ՀՅ ԳԱԱ գլխավոր գիտաշխատող,
պատմական գիտությունների որկ-
տող Ենթակոստանուան:

Ընորհանդեսի ավարտին ելույթ ունեցավ աշխատությունների հեղինակ, ՅՅ ԳԱՍ պատմության ինստիտուտի գիտաշխատող, պատմական գիտությունների դոկտոր Գևորգ Ստեփանյանը: Նշեց, որ ինքն էլ Բարձի հայերի 1918թ. ցեղասպանությունը վերապրած, թուրք-մուսավարիանական յարադանից մազապուրծ ընտանիքի շառավիդներից է, ինչը լրացուցիչ ազդակ է եղել Բարձի հայությանը նվիրված աշխատությունների վրա էլ ավելի եռանդով աշխատելու: Իր խոսքում երախտագիտություն հայտնեց սփյուռքի նախարարության աշխատակազմին, նախարար Դրանուշ Դակորյանին, ուն ոգեւորությունն ու ջանադիր աշխատանքը, բանախոսի վկայությամբ, մանավանդ քաղաքական նշանակություն ունեցող նման գրքերի հրատարակման դեպքում, իրեն ուժ ու երանդ են ներարկել ու մղել ավելի նպատակաւաց աշխատանքի: Գ.Ստեփանյանը նաեւ շնորհակալության խոսքեր հղեց «Բարձի նախանձի հայությունը 19-րդ դարի երկրորդ կեսին» աշխատության անգիրեն եւ հայերեն տարրերականների հմաքիրներ եղուարդ Դանիելյանին եւ Եմնա Կոստանդնուպոլիսին, բոլոր նրանց, ովքեր նպաստել են երկու աշխատության լրաց թվականներ:

ԱԾԱԿԱՆ ՕՐԲԵԼՅԱՆ

Ըստիակած Երազանք

ՈՉ ՈՐ ՉԻ ՄՈՌԱՑՎԵԼ

1971թ. նոյեմբերի 23-ին ուրախությամբ լցվեց Սարգսյանների ընտանիքը. ծնվեց անդրանիկ արու զավակը. որին կոչեցին Ստյոպա անունով: Հայրը՝ Բորիկը, Շինուհայունի հայտնի ավտովարորդ էր, ժամանելու աշխույժ բռնվորությամբ, օրական 6-7 անգամ դաշտերից խոտ էր բերում գյուղ, օգնում մարդկանց: Նա նաև ապավուրությամբ աջքի ընտանիքի հոգած բողոքությունից հետո: Իսկ եր Գերմանիայից, որտեղ ծառայում էր խորհրդային զորախմբում, տուն վերադարձավ, ուստինառենության ծառավը հագեցնելու ժամանակներ չին. կասվել

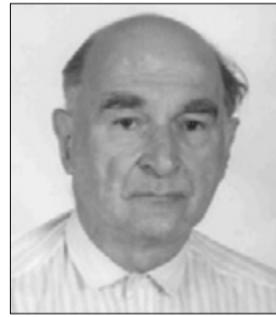
հասներ զինվորական ծառայությունից հետո: Իսկ եր Գերմանիայից, որտեղ ծառայում էր խորհրդային զորախմբում, տուն վերադարձավ, ուստինառենության ծառավը հագեցնելու ժամանակներ չին. կասվել

Եր Արցախյան շարժումը: Նա էլ շատերի հետ անդամագրվեց Գորիսի երկուսական ցուկասի, մասնակցեց հայտենի սահմանների պաշտպանությանը: Ազատանարդիկ Սուրիկ Միջայիսամբ պատմում է, որ տասնյակ բախսումներից հաղթանակով դուրս եկած Սոյուզան մահացավ թշնամու կրակակետը վերացնելու ժամանակ՝ 1992թ. մայիսի 21-ին, այդ նույն օրը զինվեց նաեւ օրա հրամանատար, հայլորդի Միջա Գործոյրանը: Սարտական ընկերները Սոյուզայի մարմինը գտան արհարան վիճակում:

Նրա նահականից անցել է երկու տասնամյակից ավելի, սակայն բոլորի կողմից հարգված ազատամարտիկը շարունակում է ապրել մեր հիշողության մեջ:

ՍԱԿԵԼ ՄԻԱՅԱՅՐԵԱՆ Գ. Ճինուհայր

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ Բագրուել

ՍԱԿԻՎԾԻ Էջ 14

Թեհնածուական աստեղախության պաշտպանությունից հետո Ա.Բագրուել մկուս է իր աշխատանքային գործունեությունը ՀՆՍԴ ԳԱ մաթեմատիկայի և մեխանիկայի ինստիտուտում, 1971-ից՝ մեխանիկայի ինստիտուտում, որտեղ նա աշխատում էր մինչեւ իր կյանքի վերջը: 1972թ. պատվասել է դոկտորական աստեղախությունը, որը նվիրված էր ոչ գային ալիքների եզակիությունների որոշման խնդիրներին: 1993թ. շնորհվել է պրոֆեսորի կոչում: 2000թ. ընտրվել է ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ:

Ա.Բագրուել գիտական հետաքրքրությունները դուրս են գալիս

դեֆորմացվող պինդ մարմնի մեխանիկայի հարցերի շրջանակներից: Նա հանդիսանում է 5 մենագրության եւ ավելի քան 400 գիտական հոդվածի հեղինակ: Մեխանիկայում նոր ձեռքբերություն դիֆրակցիայի եւ ակրուտիկայի առևայությամբ երկշաբ ալիքային խնդիրներում Պուանկարե-Լայտիշիլ-Գո մերորդի ընդհանուրացումն է:

Վերջին տարիներն Ա.Բագրուել իր աշակերտների հետ համատեղ ուսումնակիրել է թվային եւ անալիտիկա գործացումներով գծային, ոչ գծային, եռաչափ, կապակցված դաշտերում ալիքների տարածման, ինչպես նաև տարածական ներողություն նազմիս սական սական սական պերաբար տառածման վերաբերյալ անդամանությունների լուծումը:

Ա.Բագրուելը հետաքրքրվում էր նաև փիլիսոփայական և էրիկական պարակի հարցերով: Վաղ տարիի ընարական բանաստեղծություններից բացի արդեն հասուն տարիքում գոյն է 3 պատմափիլիսոփայական բնույթի օդա, որոնց վերջուն ընդունում էր հետաքրքրությունների լայն շրջանակ, բազմապատճեն նրա արարությունը կազմում է 21-րդ դարի մտածողների ծզունեցությունը: Վյո հետաքրքրությունների արյունընթացությունը պապօվկած են համամատչելի եւ գիտական գրականությունը:

Նետեւելով Լայրենից օրինակին Ա.Բագրուելը ջանում էր շշակել բնական եւ հումանիտար գիտությունների տարաբնույթ բնագա-

վառները /նուտեսագիտությունն է, ֆիզիկայում, սոցիոլոգիայում, կենսաբանությունն է, սեխոսուստիկայում/ դեմքում շարունակություն է աստիճանաբար կախված կարգությունից վիճակից հետո կախված է առաջնային պատճենի վերաբերյալ:

Նրա դեկավարությամբ իրենց աստեղությունը առաջանաւ 17 թեկնածու եւ 4 դոկտոր:

Երկար տարիներ դասավանդել է ՀՀ տարբեր բուհերում: Վերջին տարիներին նրա մանկավարժական գործունեությունը էր հետաքրքրությունների լայն շրջանակ, բազմապատճեն նրա արարությունը կազմում է 20-րդ դարի վերջի եւ 21-րդ դարի մտածողների ծզունեցությունը: Վյո հետաքրքրությունների լայն շրջանակ, բազմապատճեն նրա գործունեությունը կազմում է 20-րդ դարի վերջի եւ 21-րդ դարի մտածողների ծզունեցությունը:

Ստուգական պատճենը առաջանաւ էր անալիտիկ գործունեությունը և անալիտիկ գործունեությունը:

Գորիսի պետրական համալսարան

ԿՈՐԵԼ է Կապանի թշկական ուսումնարանի 1997-98 ուստարպա շրջանավարտ Նարինի Ավավիկի Պետրոյանի Կ N033790 դիպլոմը, գրանցման համար՝ 3393: Համարել անվագել:

ԿՈՐԵԼ է Սուների մարզի Մուսալամի միջնակարգ դպրոցի 2010-11 ուստարպա շրջանավարտ Վասիլի Եմիլի Կարոյանի Ա N657678 9-րդ դասարանի պատասխան վկանական վկանական անվագել:

ՅԱՎԱԿՅԱՅՐԵԱՆ Սուրեն Հայրապետյանը խոր կամփոն ցավակցում է Զավիետա Հայրարդույնանին՝ միրելի երրոր Միջա Հայրարդույնանի ամսամասակ մահական առիլի:

Կորիսի պետրական համալսարան

Կորիսի պ